

MICHAËL-LAURENS GELOOFSGEMEENSCHAP
NIEUWSBRIEF
November 2024

NIEUWS UIT EIGEN GELOOFSGEMEENSCHAP

VIERINGENROOSTER

- **Zondag 17 november, 10:00** Woord en Communieviering, voorgangers: J. Bosboom en K. van Gestel, m.m.v. Ecclesiakoor
- **Dinsdag 19 november, 10:00** gebedsviering
- **Zondag 24 november, Hoogfeest van Christus, Koning van het heelal, 10:00** Woord en Communieviering, voorganger: diaken W. Kremer
- **Dinsdag 26 november, 10:00** gebedsviering

- **Zondag 1 december, Eerste zondag van de Advent 10:00** Woord en Communieviering, voorgangers: I. Elsevier en W. Eurlings, m.m.v. Ecclesiakoor
- **Dinsdag 3 december, 10:00** gebedsviering
- **Zondag 8 december, Tweede zondag van de Advent 9:00** Eucharistieviering, celebrant pastoor J. Skiba
- **Dinsdag 10 december, 10:00** gebedsviering
- **Zondag 15 december, Derde zondag van de Advent 10:00** Woord en Communieviering, voorgangers: J. van Gaans, J. Vroom
- **Woensdag 18 december, 10:00** Eucharistieviering, celebrant pastoor J. Skiba
- **Zondag 22 december, Vierde zondag van de Advent 10:00** Woord en Communieviering, voorgangers: I. Elsevier en K. van Gestel, m.m.v. Memento

- Iedere zondagochtend zendt KRO-NCRV op NPO 2 een eucharistieviering uit, vanuit een wisselende locatie in Nederland. Aanvang: 10.00 uur.

- Iedere zondag worden er vieringen vanuit onze parochie uitgezonden; zie hiervoor <https://marthamaria.nl/vieringen/vieringen-luisteren/>
De Eucharistieviering vanuit ons Eucharistisch centrum wordt om 11:00 uur uitgezonden via [Kerkomroep](#)

<https://marthamaria.nl/vieringen/?gemeenschap=michaelkerk-de-bilt>

om te gedenken, overledenen in oktober

14 oktober	mw. H.T. Aalbers	De Bilt
14 oktober	mw. M.A. van Haren	Bilthoven
16 oktober	mw. J.B.M. Michels-de Meere	Bilthoven
21 oktober	mw. M.A. Vermeulen	De Bilt
23 oktober	mw. L.H. Hoefakker	De Bilt
22 oktober	dhr. G.A.A. van Maarsseveen	De Bilt
25 oktober	mw. A.C.M van Aarle	Bilthoven
27 oktober	mw. H.C.P. Claes	De Bilt

Laten we onze gestorvenen in ons gebed herdenken.

BEZINNING

Novembergedachte

November, een maand om te wennen aan loslaten.
De natuur wordt koud, de bladeren verliezen kracht.
In de dood verliest alles zijn kleur.
Maar in het sterven van bladeren wisselen
wondere schakeringen zich af in bonte weelde.
Wennen en loslaten, in vriendschap en liefde.
Sterven en leven, zaad onder de aarde,
gevallen bladeren geven nieuwe groeikracht
aan een nooit ophoudende cyclus van Leven!

EEN ENGELENBOOM VAN VREDE – HELPT U MEE OM DEZE TE VULLEN?

Ook dit jaar zal vanaf de eerste zondag van de advent de kerststal in de kerk staan. Elke zondag zal er weer iets nieuws te zien zijn, tot we in de kerstnacht het kindje in de kribbe mogen verwelkomen.

In die nacht horen we de engelen zingen “Eer aan God in de hoge en vrede op aarde aan de mensen van goede wil”. Die vrede is ook in onze tijd zo hard nodig. Hoe meer mensen hiervan zingen en getuigen, hoe beter. Helpt u mee?

In de Advent zult u bij de kerststal een boom zien – dit wordt onze engelenboom van vrede. We nodigen u van harte uit om daar een eigen engeltje in te hangen.

Engelen in alle soorten en (bijna) alle maten zijn welkom, zolang ze niet al te zwaar zijn. Misschien heeft u een engel thuis die u wilt uitlenen (na Kerst krijgt u deze uiteraard weer terug). In december heeft de Wereldwinkel vaak een keur aan engeltjes te koop. Of misschien gaat u aan de slag om zelf een engeltje te maken.

Hopelijk wordt de boom in de Adventsperiode steeds voller en hebben we op kerstavond een heel engelenkoor die de vrede over onze gemeenschap uit zingt.

ZEGENING VAN KERSTKINDJES

Ook nieuw dit jaar is de zegening van de kerstkindjes. Een mooi gebruik dat is ingesteld door Paus Paulus VI en in veel kerken al gebeurt. In onze kerk zal dit gebeuren tijdens de nachtmis op 24 december. U kunt het kindje uit uw eigen kerststal (al dan niet met kribbe) meenemen naar de viering, waar het gezegend zal worden door de voorganger, diaken Wim Kremer.

Uitnodiging, toekomst van onze Michaël/Laurens geloofsgemeenschap

Beste parochianen,

Van harte nodigen we u uit om samen met ons na te denken over de toekomst van onze Michaël/Laurens geloofsgemeenschap.

De situatie van onze locatie in De Bilt is steeds minder goed, door toenemende kosten, dalende inkomsten en een teruglopend kerkbezoek. Tegelijkertijd zijn we een actieve gemeenschap, met veel vrijwilligers op allerlei terreinen.

In 2023 hebben de locatieraad en de pastoraatsgroep van de Michaël/Laurens gemeenschap zich gebogen over de vraag hoe we samen kerk willen (blijven) zijn. In november 2023 zijn de parochianen uitgenodigd en is er een bijeenkomst geweest om met elkaar hierover van gedachten te wisselen.

Uit de gesprekken die we afgelopen jaar hebben gevoerd zijn wij tot de conclusie gekomen dat er een beeldverhaal/visiestuk moet komen waarin wij aangeven wie en wat we willen zijn. Het resultaat hiervan zal het startpunt zijn voor de fysieke vorm van een gebouw/ruimte in de komende 5-10 jaar. Daarvoor vragen we de wederom de inbreng van alle parochianen. Immers, uitsluitend samen kunnen de gemeenschap vitaal houden.

Wij nodigen wij u daarom uit om samen in gesprek te gaan over onze toekomst op:

**zaterdag 23 november van 14.00 tot 16.00uur
in de ontmoetingsruimte van de Michaëlkerk**

Tijdens deze bijeenkomst willen we uw ideeën en wensen horen over hoe onze gemeenschap zou moeten functioneren in de toekomst. Al uw opmerkingen en ideeën zijn welkom. We geven een korte terugblik over wat we tot nog toe gedaan hebben. Daarna gaan we interactief met elkaar aan de slag. Uw stem en inbreng zijn van groot belang en medebepalend voor de toekomst. We hopen dat zoveel mogelijk parochianen deze kans aangrijpen om hun mening te delen.

Om de bijeenkomst goed te kunnen organiseren, vragen wij u zich vooraf aan te melden. Dit kan eenvoudig via een mail aan robluijsterburg@outlook.com of door u in te schrijven op de lijst achterin de kerk.

Laten we samenwerken om een toekomstbestendige geloofsgemeenschap te zijn.

Met vriendelijke groet,

Namens de Michael/Laurens geloofsgemeenschap De Bilt,
Wim Kremer, Remco Rademaker, Willy Eurlings en Rob Luijsterburg

'Superfood' sorghum tegen ondervoeding op West-Flores in Indonesië

Op veel plaatsen in de wereld hebben ouders moeite om voor voldoende voedzaam voedsel te zorgen voor hun gezin. Vooral jonge kinderen zijn kwetsbaar voor chronische ondervoeding; hun hersenen en organen maken een enorme groeispruit door in die cruciale eerste levensjaren. Groeiachterstanden door te weinig of door eenzijdige voeding kunnen echter levenslange gevolgen hebben. Adventsactie wil daarom ouders ondersteunen bij het telen en bereiden van voedzame gewassen.

Op West-Flores zijn veel kinderen ondervoed. Boeren leren nu sorghum verbouwen, een voedingsrijk gewas dat goed tegen droogte kan.

Wat is er aan de hand?

In de regio Manggarai, op West-Flores in Indonesië, maakt meer dan helft van de bevolking de basisschool niet af. De meeste mensen leven noodgedwongen van de landbouw en dat is een moeilijk bestaan. Een van de grootste problemen is het gebrek aan water, vooral tijdens het droge seizoen, dat steeds langer duurt. Door gebrek aan kennis en middelen zijn de boeren niet in staat hun werkwijze aan te passen aan de klimaatverandering. Daardoor lukt het ze niet of nauwelijks om voldoende voedsel te verbouwen. Hun gezinnen leven in armoede en veel kinderen zijn ondervoed.

Wat willen we bereiken?

We willen de voedselzekerheid van de boeren in Manggarai verbeteren en ondervoeding bij kinderen tegengaan. Onze lokale partner Ayo Indonesia laat de boeren kennismaken met sorghum, een vergeten graansoort, familie van gierst. Het is een voedzaam gewas, dat rijk is aan vitamines, mineralen, eiwitten en vezels. Sorghum is gemakkelijk te verbouwen, groeit snel in droge én natte omstandigheden. Het is bovendien goedkoper dan rijst. Daarom willen we zoveel mogelijk boeren stimuleren om over te schakelen op sorghum. Het is de bedoeling dat ook gemeentelijke en regionale bestuurders sorghum gaan zien als oplossing voor het verbeteren van de voedselzekerheid in de regio.

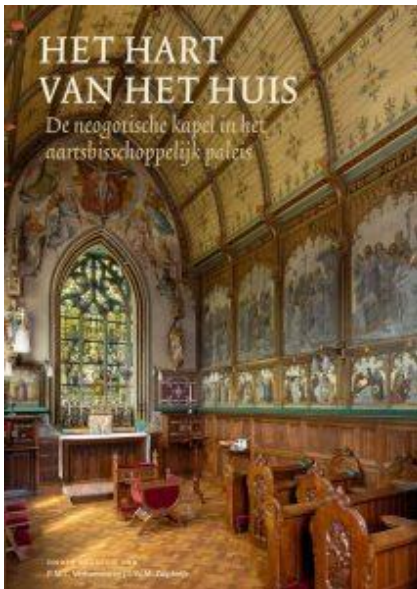
Hoe doen we dat?

De boeren krijgen zaden om sorghum te zaaien en ze leren het gewas te kweken en oogsten. Vervolgens leren ze om er verschillende gerechten van te maken. Zo is pap van sorghum echt een superfood voor kinderen, dat helpt tegen ondervoeding. De boeren leren de zaden te vermeerderen, zodat ze deze kunnen delen met andere leden van de gemeenschap. Op termijn kunnen ze de zaden ook verkopen.

NIEUWS UIT ONS AARTSBISDOM

KARDINAAL EIJK 25 JAAR BISSCHOP: BOEK OVER BISSCHOPSKAPEL

Kardinaal Eijk vierde op 6 november in kleine kring zijn 25-jarig bisschopsjubileum. 's Ochtends vierde hij de Eucharistie in de kapel van het bisschopshuis samen met mgr. Woorts, mgr. Hoogenboom, vicaris Pauw en de curiemedewerkers. Aansluitend was er koffie met gebak en een geschenk voor de kardinaal: vanwege zijn jubileum is het boek 'Het hart van het huis' verschenen over de bisschopskapel. In aanwezigheid van de auteurs kreeg kardinaal Eijk tot zijn verrassing het eerste exemplaar aangeboden.

Het bijzondere interieur van deze huiskapel, gewijd aan de H. Willibrordus van Utrecht, is tot op de dag van vandaag zeer gaaf bewaard gebleven en vormt een voor Nederland uniek ensemble. De kapel wordt al bijna 125 jaar onafgebroken gebruikt door de aartsbisschoppen van Utrecht. De kapel is normaal gesproken niet zichtbaar voor een groot publiek. Het gaat hier immers om een privékapel, onderdeel van het zogeheten 'aartsbisschoppelijk paleis'. Voor het eerst wordt in deze publicatie, aan de hand van tien bijdragen van diverse auteurs, in deze omvang een kijkje achter de gevel geboden. Deze 'biografie van de huiskapel' belicht de geschiedenis en de afzonderlijke aspecten van het rijke interieur van deze bijzondere ruimte.

<https://www.aartsbisdom.nl/kardinaal-eijk-25-jaar-bisschop-boek-over-bisschopskapel/>

SCHULDENPROBLEMATIEK HOOFDTHEMA OP DIACONAAL WERKBEZOEK

Diaconie 7 november 2024

Kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom waren voor hun diaconale werkbezoek dit jaar te gast bij de PCI-en van de samenwerkende parochies HH. Martha en Maria en Onze Lieve Vrouw van Amersfoort. Op 5 november reisden ze naar Speeltuinen- en recreatievereniging Het Soesterkwartier in Amersfoort, één van de samenwerkingspartners van de lokale PCI.

Centraal thema van het door beide PCI-besturen samengestelde programma was de schuldenproblematiek. Kardinaal Eijk kreeg onder meer een exemplaar van het [startpakket 'Red je het wel?'](#) uitgereikt, waarmee geldzorgen bespreekbaar kunnen worden gemaakt.

Na een kort welkom en gebed door pastoor Skiba en diaken Van Gaans gaven beide PCI-voorzitters een inleiding over hun werkzaamheden. Tony Harbers van de HH. Martha en Maria parochie zei dat het steeds lastiger is om vrijwilligers te vinden, ook voor het caritas-werk. "Een ander aspect is de strenge regelgeving die werd ingevoerd met betrekking tot de privacy," aldus Harbers. De coronaviruspandemie zorgde voor extra problemen bij mensen die ook nog eens slecht gesignaleerd konden worden terwijl vrijwilligersgroepen uit elkaar vielen. Harbers: "Eén van de laatste ramingen is dat er in Nederland ongeveer 700.000 mensen financiële problemen hebben. Problemen worden gemiddeld pas na 3 tot 5 jaar aangekaart en zijn dan door de hulpvrager niet meer te hanteren." Maar de PCI-en leggen zich daar niet bij neer, benadrukte Harbers: "Méér doen met minder: meer samenwerken en gebruik maken van elkaars sterke kanten, zo doen we dat!"

Tom Paffen (voorzitter PCI OLV van Amersfoort) gaf met Anita ter Wal (beheerder van de speeltuin) een toelichting bij de locatie van samenkomst. De honderd jaar oude speeltuin organiseert allerlei activiteiten voor kinderen in arme gezinnen, vertelde Ter Wal die het beheer ervan van haar vader overnam. "Ook onderhoud en certificering van de speeltoestellen kost veel geld." De PCI ondersteunt daarom deze speeltuin.

Paffen vertelde vervolgens over de praktijk van de PCI in de stad en de dorpen. Caritas Amersfoort heeft een rijke historie en inkomsten uit onder meer pacht. "Daarmee kunnen we acute nood oplossen als hulpverleners daarvoor bij ons aankloppen," aldus Paffen. Hij benadrukte ook het belang om bij kerksluiting een diaconale werkgroep te handhaven, die als ogen en oren in de wijk fungeert. Caritas Amersfoort telt op dit moment zes actieve werkgroepen; individuele aanvragen voor steun komen rechtstreeks van particulieren of via hulpverleners. Deze vragen zijn gevarieerd: van huisraad tot een dagje weg en van boodschappengeld tot medische kosten. Ook zijn er langlopende projecten.

Zo krijgen arme gezinnen met kinderen in december een extraatje en in een basisschool is een 'verbindingskast'. Deze wordt gevuld door ouders en de caritas met allerlei levensbehoeften.

"Caritas Amersfoort is sinds kort ook donateur van een project van vrijwilligers van de Eemlandhoeve in Bunschoten-Spakenburg," vertelde Paffen. "Het initiatief 'De Randen van de Akker' is een initiatief om biologisch voedsel te verbouwen samen met voedselbanken. De vrijwilligers worden gezocht in asielzoekerscentra en via de voedselbanken."

<https://www.aartsbisdom.nl/schuldenproblematiek-hoofdthema-op-diaconaal-werkbezoek/>

HEILIGEN

Carolus Borromaeus 4 November

De Contrareformatie was de poging van de katholieke Kerk om tijdens de Reformatie verloren terrein te herwinnen en het protestantisme terug te dringen. Medeverantwortelijk voor dit katholieke tegenoffensief was de op de 2 oktober 1538 in het Italiaanse Arona geboren Carolus Borromaeus. Wat hij toen ontwikkeld heeft, is in de eeuwen daarna bepalend geweest voor het reilen en zeilen van de Kerk en voor het heil van de gelovigen. De heilige is genoemd naar zijn oorspronkelijke naam Carlo Borromeo. Deze naam onderscheidt hem van 24 heiligen die ook als Carolus op de heiligenkalender staan.

Carolus Borromaeus was van adellijke afkomst en werd al op jonge leeftijd voorbestemd voor een religieus leven: op zevenjarige leeftijd ontving hij zijn eerste wijdingen en werd zijn kruin geschoren. Met veertien begon Carolus zijn rechtenstudie aan de universiteit van Padua. De begaafde student werd zeven jaar later in 1559 doctor in de rechten. Paus Pius IV benoemde hem op 21-jarige leeftijd tot kardinaal en aartsbisschop van Milaan.

De Contrareformatie was een uitvloeisel van het concilie van Trente, dat zich ten doel had gesteld de Kerk te vernieuwen en weerbaarder te maken tegen de krachten die haar bedreigden. De besluiten van deze kerkvergadering voerde Carolus in zijn bisdom actief uit. Jezuieten en oblaken steunden hem hierbij. Hoe de hervormingen van het concilie van Trente moesten worden uitgevoerd, legde hij uit in het boek 'Acta ecclesiae Mediolanensis'. Carolus bezocht voortdurend de geestelijken, gaf aanwijzingen en vergaderde met degenen die een bestuurlijke rol hadden. Hij stichtte de eerste seminaries in een geslaagde poging de opleiding van priesters te verbeteren. Een andere zeer belangrijke actie van hem is het schrijven van de eerste catechismus geweest. Dit leerboek over het katholiek geloof heeft tot in de jaren zestig van de twintigste eeuw een bepalende rol gespeeld bij het lesgeven in de leer. Dat gebeurde door middel van vragen en antwoorden. Talloze vijftig plussers kunnen ze nu nog uit hun hoofd opdreunen.

Carolus Borromaeus liet verder de kerken verfraaien en de liturgie verbeteren om op die manier het misbezoek te bevorderen. De hernieuwde katholieke pracht en praal ten spijt leefde Carolus zelf sober, waarmee hij het goede voorbeeld gaf. Hij nam het op voor de armen en ontwikkelde zich tot dé modelgeestelijke van de Contrareformatie. Bekend bleef zijn optreden tijdens de pestepidemie van 1576-1577. Hij bekommerde zich persoonlijk om de zieken en stervenden en werkte door tot hijzelf volledig uitgeput was. Op de bevolking van Milaan maakte dat zeer veel indruk. Ondanks zijn charisma

bleef hij uiterst bescheiden. Toen hij op 3 november 1584 zijn einde voelde naderen, stapte hij uit bed en strekte zich uit op de met as bestrooide vloer. Zo vonden zijn medewerkers hem. Een enorme menigte trok in de volgende dagen langs zijn baar. In Milaan, de plaats waar Carolus Borromaeus overleed, worden zijn relieken in de Dom bewaard. Nancy voelt zich rijk met zijn stoel. In 1602 werd hij zalig-, acht jaar later heiligverklaard. Paus Johannes Paulus II heet eigenlijk Karol met zijn voornaam. Hij is naar Carolus genoemd.

De heilige Carolus Borromaeus is de patroon van zielzorgers, van de priesterseminaries en van het christelijk onderwijs in het algemeen. Het spreekt haast vanzelf dat hij in gevallen van pest werd aangeropen. Door kunstenaars wordt hij op verschillende manieren voorgesteld. De katholieke Kerk ziet in hem graag een voorbeeld voor de eigen clerus. Daarom wordt hij afgebeeld tijdens het uitreiken van de communie aan pestlijders of geknield voor het kruis, biddend met een strop als boetedoening om de hals. Op andere afbeeldingen houdt hij een kruis vast terwijl hij door engelen wordt gekroond.

De naam Carolus komt van het Germaanse woord voor 'kerel', dat zich het best laat vertalen met 'man' of 'vrije man' (niet van adel).

Voornamen: Karel, Carl, Charles, Carla, Carola, Carolien, Carolina, Carol Caroline.

Achternamen: Caarls, Caarels, Carels, Carelse, Carol, Caroli, Carolus, Carroll.

(Uit 366 Heiligendagen van P.Spapens en K. van Kemenade)